

TẠP CHÍ

KIỂM SÁT

NĂM THỨ 64 **VIỆN KIỂM SÁT NHÂN DÂN TỐI CAO**

09
2025

ISSN 0866 - 7357

CẦN HOÀN THIỆN PHÁP LUẬT HÌNH SỰ VỀ CHẾ ĐỊNH
CHUẨN BỊ PHẠM TỘI

KHỞ KIẾN DÂN SỰ ĐỂ THU HỒI TÀI SẢN THAM NHỮNG
KINH NGHIỆM QUỐC TẾ VÀ KHUYẾN NGHỊ CHO VIỆT NAM

www.kiemsat.vn

Thông tin Kiểm sát

banbientap@kiemsat.vn

SỐ
09/2025

TẠP CHÍ KIỂM SÁT

Phát hành ngày 05/5/2025

MỤC LỤC

NGHIÊN CỨU - TRAO ĐỔI

- 3 Thực tiễn pháp lý: Khái niệm, cấu trúc, phân loại, chức năng, cách thức và phương hướng hoàn thiện (Kỳ 1)..... **Võ Khánh Linh - Võ Khánh Vinh**
- 12 Cần hoàn thiện pháp luật hình sự về chế định chuẩn bị phạm tội **Trần Ngọc Minh**
- 19 Nhận diện thủ đoạn phạm tội của tội phạm sử dụng công nghệ cao để lừa đảo chiếm đoạt tài sản..... **Lưu Hải Yến**
- 23 So sánh Tội cố ý gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khỏe của người khác với Tội hành hung đồng đội **Phạm Phương Thảo**
- 31 Thực hiện hợp đồng thương mại khi hoàn cảnh thay đổi cơ bản theo pháp luật Việt Nam **Nguyễn Hoàng Chương**

CÔNG TÁC KIỂM SÁT

- 40 Kinh nghiệm rút ra từ thực tiễn kiểm sát việc khám nghiệm hiện trường tai nạn giao thông đường bộ..... **Tôn Lương Bảo**

THỰC TIỄN - KINH NGHIỆM

- 47 Một số vướng mắc về đối thoại trong tố tụng hành chính **Lê Thị Mơ**

THÔNG TIN KHOA HỌC

- 56 Khởi kiện dân sự để thu hồi tài sản tham nhũng - Kinh nghiệm quốc tế và khuyến nghị cho Việt Nam **Lê Tiến Sinh**
- 64 Hộp thư Cộng tác viên tháng 3,4 năm 2025..... **TCKS**

HỘI ĐỒNG BIÊN TẬP:

Chủ tịch:

TS. NGUYỄN QUANG DŨNG

Phó Chủ tịch:

TS. TÔN THIỆN PHƯƠNG

Ủy viên:

PGS.TS. NGUYỄN ĐỨC HẠNH
TS. HOÀNG THỊ QUỲNH CHI
TS. LAI VIẾT QUANG
TS. LÊ MINH LONG
TS. NGUYỄN VĂN KHOÁT
TS. NGUYỄN QUỐC HÂN
GS.TS. NGUYỄN QUỐC SỬU
GS.TSKH. ĐÀO TRÍ ÚC
GS.TS. VÕ KHÁNH VINH
GS.TSKH. LÊ VĂN CẨM
GS.TS. VŨ CÔNG GIAO
PGS.TS. TÔ VĂN HÒA
PGS.TS. PHẠM MINH TUYẾN
PGS.TS. TRỊNH TIẾN VIỆT
PGS.TS. TƯỜNG DUY KIẾN
PGS.TS. NGUYỄN THỊ PHƯƠNG HOA
PGS.TS. CAO THỊ OANH
PGS.TS. ĐÌNH THỊ MAI
Ông KONO RYUZO
ThS. NGUYỄN THỊ THU HẢI (Ủy viên Thư ký)

TỔNG BIÊN TẬP:

TS. TÔN THIỆN PHƯƠNG

PHÓ TỔNG BIÊN TẬP:

ThS. HOÀNG THẾ ANH

TRỤ SỞ TÒA SOẠN:

Số 9 Phạm Văn Bạch, Cầu Giấy, Hà Nội

Điện thoại và fax: (024) 39361633
Phòng Biên tập: (024) 38255058/824032
Phòng Phát hành - Quảng cáo:
(024) 38255058/824022

Giấy phép xuất bản số 326/GP-BTTTT của
Bộ Thông tin và Truyền thông cấp ngày 29/7/2020

Thiết kế và chế bản: Chế bản Công đoàn
In tại Công ty cổ phần in Công đoàn Việt Nam

Giá: 30.000 đồng.

SO SÁNH TỘI CỐ Ý GÂY THƯƠNG TÍCH HOẶC GÂY TỔN HẠI CHO SỨC KHỎE CỦA NGƯỜI KHÁC VỚI TỘI HÀNH HUNG ĐỒNG ĐỘI

PHẠM PHƯƠNG THẢO*

Tóm tắt: Thực tiễn xét xử cho thấy còn có quan điểm khác nhau giữa các cơ quan tiến hành tố tụng trong việc định tội danh đối với các trường hợp phạm Tội cố ý gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khỏe của người khác và Tội hành hung đồng đội. Do đó, cần thiết phải đánh giá các quy định pháp luật hiện hành, chỉ ra một số vướng mắc trong thực tiễn để đưa ra kiến nghị hoàn thiện pháp luật.

Từ khóa: Tội hành hung đồng đội; Tội cố ý gây thương tích.

Nhận bài: 05/11/2024; biên tập xong: 23/11/2024; duyệt bài: 25/11/2024.

A COMPARISON BETWEEN THE CRIME OF INTENTIONALLY INFLECTING INJURY OR CAUSING HARM TO ANOTHER'S HEALTH AND THE CRIME OF ASSAULTING A FELLOW SOLDIER

Abstract: Trial practice shows that there remain differing viewpoints among procedural authorities regarding the classification of crimes between the Crime of intentionally inflicting injury or causing harm to another's health and the Crime of assaulting a fellow soldier. Therefore, it is necessary to assess the current legal provisions, point out certain practical obstacles and propose recommendations for legal improvement.

Keywords: Crime of assaulting a fellow soldier; Crime of intentionally inflicting injury to another.

Received: Nov 05th, 2024; editing completed: Nov 23rd, 2024; accepted for publication: Nov 25th, 2024.

1. So sánh các yếu tố cấu thành Tội hành hung đồng đội và Tội cố ý gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khỏe của người khác

- Khách thể:

Khách thể của Tội cố ý gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khỏe của người khác là sức khỏe của con người, quyền tự do thân thể của công dân còn

khách thể của Tội hành hung đồng đội ngoài sức khỏe của con người, quyền tự do thân thể còn có mối quan hệ giữa đồng chí, đồng đội.

- Chủ thể:

* Thạc sĩ, Thẩm tra viên, Phòng giám đốc kiểm tra, Tòa án quân sự trung ương.

Email: phamphuongthaotaqs@outlook.com.

Chủ thể của Tội cố ý gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khỏe của người khác không phải là chủ thể đặc biệt của tội phạm mà chỉ là chủ thể thường, với đặc điểm là có năng lực trách nhiệm hình sự. Trong khi đó, chủ thể của Tội hành hung đồng đội ngoài đặc điểm là có năng lực trách nhiệm hình sự còn phải là quân nhân, người phối thuộc với quân đội trong chiến đấu, phục vụ chiến đấu, gồm: (1) Quân nhân tại ngũ, công nhân, viên chức quốc phòng; (2) Quân nhân dự bị trong thời gian tập trung huấn luyện; (3) Dân quân, tự vệ trong thời gian phối thuộc với quân đội trong chiến đấu, phục vụ chiến đấu; (4) Công dân được trưng tập vào phục vụ trong quân đội.

- *Mặt khách quan:*

Về hành vi khách quan:

Có quan điểm cho rằng, hành vi khách quan của Tội hành hung đồng đội gồm hai hành vi: (1) Cố ý gây thương tích cho đồng đội nếu không thuộc trường hợp quy định tại Điều 134 Bộ luật Hình sự (BLHS) năm 2015; (2) Cố ý gây tổn hại cho sức khỏe của đồng đội nếu không thuộc trường hợp quy định tại Điều 134 BLHS năm 2015. Hành vi gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khỏe của đồng đội được thực hiện bằng nhiều hình thức khác nhau như tra tấn, đánh đập, bắt đứng dưới nắng, mưa, cùm chân, tay

hay không hành động như không cho ăn, không cho uống¹...

Quan điểm khác cho rằng, hành vi khách quan của Tội hành hung đồng đội chỉ gồm những hành động dùng vũ lực tấn công đồng đội nhưng chưa gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khỏe đến mức cấu thành Tội cố ý gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khỏe của người khác. Hành vi hành hung này được thực hiện trong quan hệ công tác giữa chủ thể thực hiện và nạn nhân².

Tuy nhiên, đoạn 1 điểm a Mục 2 Thông tư liên tịch số 01/2003/TTLT-TANDTC-VKSNDTC-BCA-BTP-BQP ngày 11/8/2003 hướng dẫn áp dụng một số quy định tại chương XXIII “Các tội xâm phạm nghĩa vụ, trách nhiệm của quân nhân” của Bộ luật Hình sự năm 1999 (TTLT số 01/2003) có hướng dẫn “Quan hệ công tác là quan hệ giữa các quân nhân với nhau trong việc thực hiện nhiệm vụ được giao. Quan hệ ở đây là quan hệ chỉ huy phục tùng (quan hệ quản lý hành chính quân sự) giữa các quân nhân trong cùng một đơn vị hoặc

1. Xem: Trường Đại học Luật Thành phố Hồ Chí Minh, *Giáo trình Luật hình sự Việt Nam (Phần các tội phạm - Quyển 2)*, Nxb. Hồng Đức, Thành phố Hồ Chí Minh, 2020, tr.417.

2. Xem: Nguyễn Ngọc Hòa, *Bình luận khoa học Bộ luật Hình sự năm 2015 được sửa đổi, bổ sung năm 2017 (Phần các tội phạm)*, Nxb. Tư pháp, Hà Nội, 2018, tr.776 - 777.

quan hệ phối hợp giữa quân nhân các đơn vị khác nhau để thực hiện nhiệm vụ được giao”. Thông tư này cũng hướng dẫn, trong mọi trường hợp, quân nhân có hành vi hành hung quân nhân khác do động cơ cá nhân mà không do quan hệ công tác đều bị truy cứu trách nhiệm hình sự về Tội hành hung đồng đội mà không phụ thuộc vào cấp bậc, chức vụ của người phạm tội và người bị hại. Trường hợp quân nhân có hành vi hành hung với quân nhân khác trong quan hệ công tác thì căn cứ địa vị của người phạm tội và người bị hại trong mối quan hệ đó để truy cứu trách nhiệm hình sự.

Tác giả cho rằng: *Thứ nhất*, hành vi hành hung đồng đội không chỉ là những hành vi dùng vũ lực tấn công đồng đội mà chưa đến mức cấu thành Tội cố ý gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khỏe của người khác. Hành vi khách quan của Tội cố ý gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khỏe của người khác với Tội hành hung đồng đội là giống nhau, đều là những hành vi nhằm gây ra tổn thương cơ thể cho người bị hại. Những hành vi đó có thể thể hiện dưới các dạng: Hành động cơ học để tác động lên thân thể người khác; hành vi dùng sức vật để gây hại cho người bị hại; hành vi gây tổn thương cơ thể cho người bị hại thông qua hành vi của người khác mà người này không phải chịu trách nhiệm hình sự do không

có năng lực trách nhiệm hình sự hoặc không có lỗi; hành vi sử dụng những loại thuốc có thể gây nên tổn thương cho cơ thể, lợi dụng nghề nghiệp để phạm tội (trong quá trình điều trị cho bệnh nhân); không hành động như không cho ăn, không cho uống... *Thứ hai*, mọi trường hợp cố ý gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khỏe của đồng đội mà chưa cấu thành Tội cố ý gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khỏe của người khác đều cần thiết phải xác định là hành hung đồng đội mà không phụ thuộc vào động cơ của người phạm tội là vì động cơ cá nhân hay vì mâu thuẫn từ quan hệ công tác. Bởi lẽ, một người quân nhân trong quân đội phải nhận thức được rõ trong quan hệ với đồng chí, đồng đội cần đề cao tình cảm gắn bó, tuyệt đối không được vì động cơ cá nhân hay vì mâu thuẫn công tác mà có hành vi gây tổn thương cơ thể đồng chí, đồng đội. Hành vi hành hung đồng đội trước hết là xâm phạm mối quan hệ đồng chí, đồng đội, đồng thời, vi phạm kỷ luật quân đội.

Hậu quả của hành vi phạm tội:

Tội cố ý gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khỏe của người khác và Tội hành hung đồng đội đều gây ra hậu quả là những tổn thương cơ thể, xuất hiện do hành vi phạm tội tác động lên cơ thể người bị hại. Mặc dù có điểm giống nhau về hình thức hậu quả nhưng Tội cố

ý gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khỏe của người khác và Tội hành hung đồng đội khác nhau về mức định lượng hậu quả tổn thương do tội phạm gây ra. Cụ thể, Tội cố ý gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khỏe của người khác yêu cầu định lượng tỉ lệ tổn thương cơ thể ở mức độ nhất định hoặc dưới mức đó nhưng có các tình tiết làm tăng tính nguy hiểm cho xã hội của hành vi. Còn Tội hành hung đồng đội không có yêu cầu hậu quả phải đạt đến tỉ lệ tổn thương nhất định, hay các tình tiết làm tăng tính nguy hiểm cho xã hội của hành vi mà áp dụng đối với những hành vi gây hậu quả tổn thương cơ thể ở mức nhỏ. Bởi lẽ, Tội hành hung đồng đội tập trung vào hành vi phạm tội, do đó, chỉ cần người phạm tội thực hiện hành vi hành hung đồng đội và xác định có hậu quả tổn thương cơ thể cho đồng đội là đã đủ yếu tố về mặt khách quan của Tội hành hung đồng đội.

- *Mặt chủ quan:*

Điểm giống nhau của Tội cố ý gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khỏe của người khác và Tội hành hung đồng đội về mặt chủ quan là người phạm tội đều thực hiện tội phạm với lỗi cố ý, đều chủ động lựa chọn hành vi gây tổn thương cơ thể cho người bị hại và cố ý với hậu quả tổn thương cơ thể của người bị hại.

2. Một số vướng mắc

Một là, xác định như thế nào là “trong quan hệ công tác”. Khoản 1 Điều 398 BLHS năm 2015 quy định cấu thành cơ bản của Tội hành hung đồng đội là “Người nào trong quan hệ công tác mà cố ý gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khỏe của đồng đội...” nhưng chưa có văn bản hướng dẫn thế nào là “trong quan hệ công tác”. Thực tiễn giải quyết các vụ án có nhiều quan điểm khác nhau về vấn đề này. Quan điểm thứ nhất cho rằng, theo khoản 1 Điều 398 BLHS năm 2015, thì Tội hành hung đồng đội phải được hiểu là giữa các quân nhân trong quan hệ công tác trực tiếp với nhau; tức là đã thu hẹp lại khái niệm đồng đội. Quan điểm thứ hai cho rằng, căn cứ vào TTLT số 01/2003, mọi quân nhân đều được coi là đồng đội của nhau, chung nhiệm vụ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, bảo vệ Đảng và Nhà nước, không phân biệt công tác ở đâu, đơn vị nào, có quan hệ công tác trực tiếp hay không³.

Theo tác giả, Tội hành hung đồng đội phải được xác định trong mọi trường hợp quân nhân có hành vi hành hung

3. Xem: Quách Hữu Nghị (2022), *Tội hành hung đồng đội - Một số vướng mắc và kiến nghị*, Tạp chí Tòa án nhân dân điện tử, <https://www.tapchitoaan.vn/toi-hanh-hung-dong-doi-%E2%80%93-mot-so-vuong-mac-va-kien-nghi5826.html>, truy cập ngày 05/10/2024.

đối với quân nhân khác mà không giới hạn là trong việc thực hiện nhiệm vụ được giao. Kể cả trường hợp vì lý do cá nhân mà có hành vi hành hung đối với quân nhân khác, người thực hiện hành vi biết bị hại là quân nhân cũng đều phải xác định là hành vi hành hung đồng đội.

Hai là, trường hợp người phạm tội thực hiện hành vi phạm tội được quy định tại khoản 1 Điều 134 BLHS năm 2015 thì theo Điều 155 Bộ luật Tố tụng hình sự năm 2015, chỉ được khởi tố vụ án hình sự khi có yêu cầu của bị hại hoặc người đại diện của bị hại là người dưới 18 tuổi, người có nhược điểm về tâm thần hoặc thể chất hoặc đã chết. Vậy trường hợp bị hại hoặc người đại diện của bị hại không yêu cầu khởi tố về Tội cố ý gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khỏe của người khác thì có xử về Tội hành hung đồng đội hay không?

Ví dụ: Do H đi gác ngủ gật nên khi nghỉ giải lao, M và N đã dùng tay, chân đá, đá và dùng gậy gỗ đánh vào bụng, ngực, tay, lưng của H. Trưa cùng ngày, khi M và N ăn trưa ở bếp, gọi H về trực nhưng không thấy. Khoảng 12 giờ 30 cùng ngày, T phát hiện thấy H ở trong tư thế treo cổ bằng sợi dây điện. Theo kết luận giám định tử thi, nguyên nhân tử vong là ngạt cơ học do treo cổ. Ti lệ phần trăm tổn thương cơ thể do thương

tích của H là 07%. Tuy nhiên, đại diện của bị hại không có đơn yêu cầu khởi tố đối với M và N.

Quan điểm thứ nhất cho rằng, M và N dù không có mâu thuẫn gì, nhưng vì nguyên cơ nhỏ nhặt đã dùng tay, chân đá, dùng gậy đánh H gây thương tích 07% là có đủ dấu hiệu cấu thành Tội cố ý gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khỏe của người khác theo điểm a, i khoản 1 Điều 134 BLHS năm 2015. Tuy nhiên, trường hợp này đại diện của bị hại không có đơn yêu cầu khởi tố đối với M và N về Tội cố ý gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khỏe của người khác, theo khoản 1 Điều 155 Bộ luật Tố tụng hình sự năm 2015, không có căn cứ khởi tố vụ án. Nhưng trong trường hợp này, hành vi của M và N cấu thành Tội hành hung đồng đội với tính tiết tăng nặng “gây hậu quả nghiêm trọng” tại điểm đ khoản 2 Điều 398 BLHS năm 2015.

Quan điểm thứ hai cho rằng, hành vi của các bị cáo vừa cấu thành Tội cố ý gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khỏe của người khác theo điểm a, i khoản 1 Điều 134 BLHS năm 2015, vừa cấu thành Tội hành hung đồng đội theo điểm đ khoản 2 Điều 398 BLHS năm 2015. Vì vậy, trong trường hợp này, các bị cáo bị truy tố về tội nặng hơn là Tội hành hung đồng đội là có căn cứ.

Theo tác giả, khoản 1 Điều 398 BLHS năm 2015 về trường hợp người nào trong quan hệ công tác mà cố ý gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khỏe của đồng đội mà không thuộc trường hợp quy định tại Điều 134 BLHS năm 2015 không bao gồm trường hợp mà bị hại hoặc người đại diện của bị hại không yêu cầu khởi tố vụ án hình sự. Đồng thời, về tình tiết tăng nặng “gây hậu quả nghiêm trọng” hiện nay chưa có văn bản hướng dẫn. Nếu dẫn chiếu quy định tại Mục 6 TTLT số 01/2003 và điểm a tiểu mục 3.4 Mục 3 Phần I TTLT số 02/2001/TTLT-TANDTC-VKSNDTC-BCA-BTP ngày 25/12/2001 là không phù hợp. Tình tiết “làm chết một người” phải được hiểu là nạn nhân chết vì thương tích hoặc tổn hại sức khỏe do người phạm tội gây ra. Tức là giữa thương tích hoặc tổn hại cho sức khỏe và cái chết của nạn nhân có mối quan hệ nhân quả⁴. Còn trường hợp nạn nhân tự sát không phải là “làm chết một người”. Như vậy, trong tình huống đã nêu, M và N đã thực hiện hành vi có đủ dấu hiệu cấu thành Tội cố ý gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khỏe của người khác nhưng do đại diện của bị hại không có đơn yêu cầu khởi tố vụ án hình sự nên không thể khởi tố vụ án về Tội cố ý gây thương tích hoặc gây tổn hại cho

sức khỏe của người khác; M và N cũng không phạm tội hành hung đồng đội do hành vi đã đủ dấu hiệu cấu thành Tội cố ý gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khỏe của người khác.

Ba là, trường hợp người phạm tội cố ý gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khỏe đồng đội mà tỉ lệ tổn thương cơ thể dưới 11%, vì lý do công vụ của nạn nhân, theo khoản 1 Điều 398 và điểm k khoản 1 Điều 134 BLHS năm 2015 thì họ sẽ bị xét xử về Tội cố ý gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khỏe của người khác. Như vậy, quy định tại điểm c khoản 2 Điều 398 BLHS năm 2015 không có tính khả thi.

Bốn là, các trường hợp phạm tội hành hung đồng đội tại khoản 2 Điều 398 BLHS năm 2015 tuy tỉ lệ tổn thương cơ thể dưới 11% nhưng khung hình phạt cao hơn so với khoản 2 Điều 134 BLHS năm 2015. Nghĩa là nếu một người là chỉ huy hành hung cấp dưới với tỉ lệ thương tích 10% bị xử lý theo khoản 2 Điều 398 có thể hình phạt sẽ nặng hơn trường hợp người đó gây tỉ lệ tổn thương cho cấp dưới 11% và bị xử theo khoản 1 Điều 134 BLHS năm 2015 do Điều 134 không quy định “là chỉ huy” là tình tiết tăng nặng. Quy định như vậy chưa đề cao được tính công bằng của pháp luật khi một hành vi có mức độ nguy hiểm cho xã hội cao hơn lại chịu hình phạt nhẹ hơn.

4. Xem: Mục VI Nghị quyết số 01-HĐTP/NQ ngày 19/04/1989 của Hội đồng Thẩm phán Tòa án nhân dân tối cao về thương tích dẫn đến chết người.

3. Một số kiến nghị

Thứ nhất, cần sửa đổi khoản 1 Điều 398 BLHS năm 2015 theo hướng: Người nào cố ý gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khỏe của đồng đội mà không thuộc trường hợp quy định tại Điều 134 của Bộ luật này, thì bị phạt cải tạo không giam giữ đến 02 năm hoặc phạt tù từ 03 tháng đến 02 năm.

Thứ hai, cần ban hành văn bản hướng dẫn chi tiết các quy định tại Chương XXV nói chung và Điều 398 BLHS năm 2015 nói riêng về “gây hậu quả nghiêm trọng, rất nghiêm trọng hoặc đặc biệt nghiêm trọng”. Hiện nay BLHS năm 2015 đã cụ thể hóa hầu hết các quy định về “gây hậu quả nghiêm trọng, rất nghiêm trọng hoặc đặc biệt nghiêm trọng” song điểm đ khoản 2 Điều 398 vẫn giữ nguyên mà chưa có hướng dẫn áp dụng.

Thứ ba, cần bỏ quy định tại điểm c khoản 2 Điều 398 BLHS năm 2015 “vì lý do công vụ của nạn nhân” do không có tính khả thi trong thực tiễn.

Thứ tư, cần nghiên cứu các phương án sau: *Phương án thứ nhất*: Sửa đổi Điều 398 BLHS năm 2015 theo hướng độc lập với Điều 134 BLHS 2015 để các hành vi phạm tội bị xét xử và áp dụng hình phạt tương ứng với mức độ nguy hiểm cho xã hội của hành vi, bảo đảm tính công bằng của pháp luật. Có thể học tập kinh nghiệm từ BLHS Liên

bang Nga⁵, quy định Tội hành hung đối với cấp trên (Điều 334) và Tội vi phạm các quy định về điều lệnh trong quan hệ giữa các quân nhân mà không phải quan hệ phục tùng (Điều 335); hai điều luật này độc lập về cấu thành tội phạm, không theo hướng loại trừ với quy định về Tội cố ý gây thương tích⁶ và Tội hành hung⁷; với khung hình phạt cao nhất tại Điều 334 là 15 năm tù và Điều 335 là 10 năm tù. *Phương án thứ hai*: Bỏ Điều 398 trong BLHS năm 2015. Hiện nay, xu hướng của thế giới là nhân đạo hóa trong luật hình sự, Việt Nam cũng không nằm ngoài xu thế này, đối chiếu với BLHS Trung Quốc⁸, BLHS Đức⁹ đều không có quy định về Tội hành hung đồng đội. Do đó, nên xem xét lại yêu cầu hình sự hóa hành vi hành hung đồng đội, mức độ phổ biến của nó trong Quân đội, hiệu quả

5. Bản tiếng Việt xem: Trường Đại học Luật Hà Nội, *Bộ luật Hình sự Liên bang Nga*, Nxb. Công an nhân dân, Hà Nội, 2011.

Đối chiếu với bản tiếng Nga tại: <http://www.kremlin.ru/acts/bank/9555>

6. Các điều 111, 112 và 115 BLHS Liên bang Nga.

7. Các điều 116 và 1161 BLHS Liên bang Nga.

8. Bản tiếng Việt xem: Đinh Bích Hà, *Bộ luật Hình sự của nước Cộng hòa nhân dân Trung Hoa*, Nxb. Tư pháp, Hà Nội, 2007.

Đối chiếu với bản tiếng Anh tại: http://en.npc.gov.cn.cdurl.cn/2020-12/26/c_921604_3.htm.

9. Bản tiếng Việt xem: Trường Đại học Luật Hà Nội, *Bộ luật Hình sự Cộng hòa Liên bang Đức*, Nxb. Công an nhân dân, Hà Nội, 2011.

Đối chiếu với bản tiếng Anh tại: <https://www.lewlik.org/term/15005/german-criminal-code/>.

phòng và đấu tranh chống hành vi hành hung đồng đội thông qua biện pháp hình sự; bởi lẽ: (1) Ti lệ tội phạm ần cao, số vụ án bị đưa ra xét xử về Tội hành hung đồng đội rất thấp; (2) Đa số người phạm tội là đối tượng chiến sĩ, độ tuổi từ 18 - 21 tuổi, tức là vừa bước qua tuổi chưa thành niên, dù được pháp luật công nhận có đủ năng lực chịu trách nhiệm hình sự nhưng đây là độ tuổi mà tâm sinh lý còn chưa ổn định; nhiều quốc gia, vùng lãnh thổ như Mỹ, Đài Loan (Trung Quốc) vẫn cho phép người chưa thành niên ở lại dưới sự giám sát của Tòa án người chưa thành niên cho đến năm 21 tuổi¹⁰; (3) Hành vi cố ý gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khỏe của người khác mà không bị truy cứu trách nhiệm hình sự theo Điều 134 BLHS năm 2015, chỉ bị xử phạt vi phạm hành chính theo khoản 5 Điều 7 Nghị định số 144/2021/NĐ-CP ngày 31/12/2021 với mức phạt từ 5.000.000 đồng đến 8.000.000 đồng; đối với quân nhân, người phối thuộc với quân đội trong chiến đấu còn bị xử lý kỷ luật theo Điều 19 Thông tư số 143/2023/TT-BQP ngày 27/12/2023 của Bộ Quốc phòng: Người nào trong quan hệ công tác mà có hành động hành hung đồng đội

gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khỏe thì có thể bị kỷ luật từ giáng chức, cách chức, giáng cấp bậc quân hàm, tước quân hàm sĩ quan đến tước danh hiệu quân nhân, buộc thôi việc. Như vậy, việc xử lý kỷ luật người thực hiện hành vi hành hung đồng đội gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khỏe của người khác đã nặng hơn so với thông thường. □

Tài liệu tham khảo:

1. Nguyễn Ngọc Hòa, *Bình luận khoa học Bộ luật Hình sự năm 2015, sửa đổi, bổ sung năm 2017* (Phần các tội phạm), Nxb. Tư pháp, Hà Nội, 2018.
2. Viện Ngôn ngữ học, *Từ điển Tiếng Việt*, Nxb. Hồng Đức, Thành phố Hồ Chí Minh, 2021.
3. Hồ Chí Minh, *Biên niên tiểu sử*, Tập 7, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2016.
4. Quách Hữu Nghị, *Tội hành hung đồng đội - Một số vướng mắc và kiến nghị*, <https://www.tapchitoaan.vn/toi-hanh-hung-dong-doi-%E2%80%93-mot-so-vuong-mac-va-kien-nghi5826.html>.
5. Dương Thị Cẩm Nhung & Phạm Phương Thảo, *Tư pháp người chưa thành niên theo pháp luật Đài Loan (Trung Quốc) và kinh nghiệm cho Việt Nam*, Tạp chí Tòa án, số 13/2024, tr.60.
6. WHO, Declaration of Alma-Ata (International Conference on Primary Health Care), Alma-Ata, 1978.
7. <http://www.kremlin.ru/acts/bank/9555>.
8. <https://www.lewik.org/term/15005/german-criminal-code/>.
9. http://en.npc.gov.cn.cdurl.cn/2020-12/26/c_921604_3.htm.
10. <https://jlc.org/youth-justice-system-overview>.

10. Xem: <https://jlc.org/youth-justice-system-overview>.

Xem: Dương Thị Cẩm Nhung và Phạm Phương Thảo, *Tư pháp người chưa thành niên theo pháp luật Đài Loan (Trung Quốc) và kinh nghiệm cho Việt Nam*, Tạp chí Tòa án số 13/2024, tr.60.